

Groentoets (klimaatgroen)

Product Beleidsinstrument (klimaatgroen)
Looptijd december 2011 - maart 2012
Opdrachtgever Gemeente Tilburg

Meer informatie Emile van Leeuwen
emile.vanleeuwen@belw.nl
 0317 466255 / 06 10649405

Inleiding

Groen wordt steeds meer gezien als een belangrijk element binnen de stedenbouw. Onderzoeken wijzen uit, dat groen in staat is om diverse functies, zoals verkoeling, faciliteren van beweging, ontmoeting, vastgoedwaarde van te vervullen, die bijdragen aan de leefbaarheid in stedelijk gebied. Deze nieuwe kijk vergt een nieuwe benadering op de ontwikkeling van groen. Indien van groen wordt verwacht, dat het bepaalde effecten genereert, dient groen of de stedenbouw ook als dusdanig te worden ingericht. Dit kan echter alleen, indien als bij planprocessen en ontwerpen dit als uitgangspunt wordt genomen. De Groentoets, die door BELW Advies met de gemeente Tilburg is ontwikkeld, ondersteunt binnen planprocessen de technische motivatie voor ontwikkeling van groen, waardoor groen optimaal kan bijdragen aan bepaalde opgaven. In dit document is de Groentoets uitgewerkt voor klimaat, maar dit kan ook voor andere kwaliteiten van groen uitgewerkt worden.

Doel

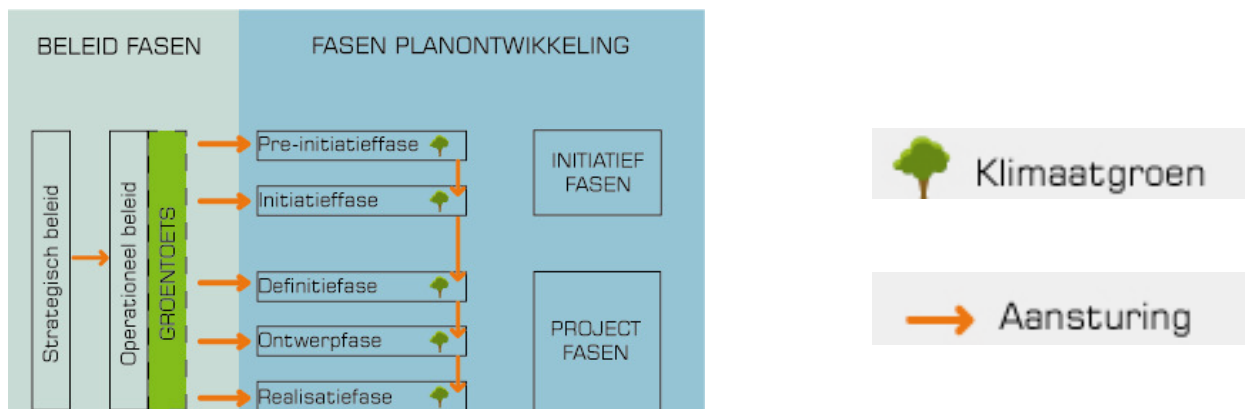
Het zichtbaar en meetbaar maken van groen binnen planprocessen, zodat bij besluitvorming groenfuncties voor klimaatadaptatie en -mitigatie meegenomen kunnen worden in de afweging van belangen.

Inzetten

- Een eerste oefening met groentoets kan binnen een bestaand project opgepakt worden door in een workshop vorm de bij de projectfase horende groentoets te doen.
- Een groentoets brengt groene kwaliteit aan in het stedelijk weefsel.
 EU wetgeving over groenstructuren is in voorbereiding. Voorlopig is voor de beleidsvoorbereiding (met draagvlak in de organisatie) en uitleg van meerwaarde een stap die gezet kan worden in structuurplannen.
- Programma groentoets
 Een programma groen kan ertoe leiden dat met de groentoets als houvast groen kwaliteiten omarmd worden en gestructureerd opgepakt worden.

Methodologie Groentoets

De Groentoets is een hulpmiddel om klimaatgroen in planprocessen te verankeren en hiermee de ontwikkeling van klimaatgroen te optimaliseren. Dit gebeurt door de beschrijving van klimaatfuncties en klimaatgroen kwantitatief en kwalitatief aan te laten sluiten op de daarbij horende processtappen. Per processtap is dit samengevat in checklists, de groenfiches. Deze fiches sluiten aan op de volgende fasen:

Uitvoering

De Groentoets is te gebruiken voor het structureren van samenwerking tussen betrokkenen bij planontwikkeling. Het is te gebruiken als een afstemmingsinstrument tijdens het doorlopen van planfasen, en niet als toets achteraf. Voor een goede uitvoering is een stappenplan ontwikkeld. Deze methode kan verankerd te worden in de gemeentelijke organisatie. De Groentoets is te gebruiken in samenhang met de Toolkit klimaatgroen, waarin door BELW Advies een gefaseerde ontwerpmethodiek is uitgewerkt.

Indeling groenfiches

Algemeen	1. Strategisch beleid (disciplinair) 2. Operationeel beleid 3. Juridische verankering
Planfasen	4. Initiatiefase ruimtelijke ontwikkeling 5. Definitiefase ruimtelijke ontwikkeling (haalbaarheidstudie) 6. Definitiefase ruimtelijke ontwikkeling (stedenbouwkundig plan) 7. Ontwerpfase 8. Realisatiefase 9. Onderhoudsfase

Algemeen voorbeeld groenfiche

Groenfiche 4: Initiatiefase ruimtelijke ontwikkeling		
Onderdeel	Hitte voorkomen en verkoelen	Water/groenhuishouding verbeteren
In analyse en uitgangspunten is klimaat(groen) meegenomen.	Klimaatgroenfuncties voor hitte uitgewerkt: voorkomen van hittevorming (overdag, 's nachts), comfort openbare ruimte en gebouwde omgeving, verkoeling, energiebesparing, CO ₂ -vastlegging	Klimaatgroenfuncties voor water uitgewerkt: wateropvang en -buffering in groen, bodeminfiltratie, natuurlijke waterzuivering,
Ambitieniveaus binnen de visie voor klimaat(groen) zijn vastgelegd	Ambitieniveaus voor hitte zijn meegenomen. Voorbeelden ambitieniveaus: klimaatneutraal, neutraliseren klimaatverandering, netto verkoeling t.o.v. omgeving, CO ₂ neutraal	Voorbeelden ambitieniveaus: waterneutraal, waterzuiverend, water besparend voor lokaal watergebruik, watergenererend (hergebruik/recycling/C2C-waterkringlopen), geen droogteschade, water- en mens vriendelijk (leefbaar water), natuurlijk water
Randvoorwaarden niet te beperkend voor klimaatgroen	Synergie van klimaatgroen benoemen met andere beleidsvelden: natuur, milieu, gezondheid, economie, welzijn, etc.	Synergie van klimaatgroen benoemen met andere beleidsvelden: natuur, milieu, gezondheid, economie, welzijn, etc.
Voldoende kennis aanwezig bij uitvoering van taken en verantwoordelijkheden	Voldoende kennis van opgaven en oplossingen van klimaatgroen: Werkingprincipes, ontwerpprincipes, ordeningprincipes	Voldoende kennis van opgaven en oplossingen van klimaatgroen: Werkingprincipes, ontwerpprincipes, ordeningprincipes
Klimaatgroenfuncties aantoonbaar in planning opgenomen	Aansluitend aan actuele hittevorming of toekomstige ten gevolgen van klimaatverandering	Aansluitend aan actuele water- of droogteoverlast of toekomstige ten gevolgen van klimaatverandering
Instrumenten sluiten aan bij relevant onderzoek voor klimaatgroen	Diverse onderzoeken mogelijk: Land use, modelleren, hitte-metingen, oppervlakte temperatuur, SVF, FAI	Diverse onderzoeken mogelijk: infiltratiecapaciteit bodem, waterbalans: (seizoensgebonden) afstroming, infiltratie, verdamping, transpiratie, afvoer, gebruik, recycling